

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน

วุฒิชัย ปู่เต๊ะ¹
อดิสรณ์ พงศ์ยี่หล้า²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน และ 2) เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจากประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน จำนวน 385 คน ใช้วิธีการสุ่มตามสะดวกเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.701 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ การแจกแจงไคสแควร์ (Chi-Square) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน พบว่า (1) ผู้ร่วมเดินทางผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกที่พักค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาที่พำนักอยู่ในประเทศไทย และช่วงเวลาในการเดินทางมีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ (2) จำนวนครั้งในการเดินทางมาประเทศไทย ผู้ร่วมเดินทางผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกที่พัก และค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาที่พำนักอยู่ในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ (3) จำนวนครั้งในการเดินทางมาประเทศไทย ผู้ร่วมเดินทางผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกที่พักค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาที่พำนักอยู่ในประเทศไทย และประเภทที่พักมีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านสถานภาพ (4) ระยะเวลาที่พำนักอยู่ในประเทศไทย ค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาที่พำนักอยู่ในประเทศไทย ประเภทที่พัก และช่วงเวลาในการเดินทางมีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน และ (5) ผู้ร่วมเดินทาง และค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาที่พำนักอยู่ในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า (1) นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันให้ความสำคัญต่อบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้านที่พักอยู่ใกล้ศาสนสถาน (มัสยิด) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (2) นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกันให้ความสำคัญต่อบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้านสถานที่ท่องเที่ยวด้านมีพื้นที่ส่วนตัวสำหรับสุภาพสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (3) นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันให้ความสำคัญต่อบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่มีที่ละหมาดจัดไว้เป็นสัดส่วน และมีภาชนะแยกให้บริการเฉพาะอาหารฮาลาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (4) นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่าง

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการธุรกิจอาเซียน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กันให้ความสำคัญต่อปัจจัยบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้านที่พัก อยู่ใกล้ศาสนสถาน (มัสยิด) ที่พักอยู่ใกล้ชุมชนมุสลิม ห้องน้ำของแหล่งท่องเที่ยวต้องมีสายชำระ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีที่ละหมาดจัดไว้เป็นส่วน มีบริการอาหารฮาลาลที่โรงแรมโดยเฉพาะในช่วงเดือนรอมฎอน มีสปู ดินไว้สำหรับการชำระล้างสิ่งสกปรกตามหลักการของศาสนา (นายิส) ในห้องน้ำของโรงแรม และมีภาชนะ แยกให้บริการเฉพาะอาหารฮาลาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมุสลิม

บทนำ

แรงผลักดันสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน เกิดขึ้นจากการประชุม สหุยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 14 (The 14th ASEAN Summit) ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพนั้น ประเทศสมาชิก มีความเห็นชอบและให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาค (Intra-ASEAN Travel and Tourism) เพื่อให้เกิดการกระตุ้นทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาค แนวทางการส่งเสริมการ พัฒนาการท่องเที่ยวของอาเซียน ได้แก่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวของอาเซียนระหว่าง ปี 2554-2558 การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของอาเซียน และการสร้าง มาตรการจูงใจให้นักท่องเที่ยวที่มีสัญชาติอาเซียนเดินทางในภูมิภาคมากขึ้น การส่งเสริมการจัดกิจกรรม ท่องเที่ยวทางเรือสำหรับเยาวชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย และรัสเซีย โดยเน้นการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศ เครือข่ายให้มากขึ้น ทั้งนี้ ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากตลาดท่องเที่ยวอาเซียนและการสร้างจุดขาย ร่วมกับประเทศอาเซียนให้กับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยขณะนี้อาเซียนได้มีการจัดทำกรอบความตกลง ยกเว้นการตรวจลงตราหนังสือเดินทาง (Visa Exemption) ให้กับนักท่องเที่ยวอาเซียนและกำลังเจรจาจัดทำ ความตกลง Single Visa ให้กับนักท่องเที่ยวจากประเทศที่สาม (กรมอาเซียน, 2552) ซึ่งจากมติความ เห็นชอบจากการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 14 และสาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 มีความพยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว และสร้างศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวมา สู่ภูมิภาคนี้ ทั้งการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียนเอง และการเชื่อมโยง นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามยังไม่มีแผนที่ชัดเจนในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวมุสลิมซึ่ง มีเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประชากรมุสลิม 231,291,000 ล้านคน (Pew Research Center, 2009) และประชากรโลกที่เป็นมุสลิมนั้นมีมากถึง 1.57 พันล้านคน คิดเป็นร้อยละ 23 ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมด ซึ่งมุสลิมร้อยละ 20 อยู่ในทวีปเอเชีย โดยมีอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มี ประชากรมุสลิมมากที่สุดในโลก คือ 203 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 13 ของประชากรมุสลิมทั่วโลกจะเห็นได้ว่า ตลาดของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมมีขนาดที่ใหญ่มากโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวมุสลิมในกลุ่มประเทศสมาชิก อาเซียนด้วยกัน

การปรับตัวของภาคธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมซึ่งนักท่องเที่ยวต้องพำนักเสมือนเป็นบ้านที่สอง ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาวมุสลิมที่มีวิถีในการดำเนินชีวิตผูกพันกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม การให้บริการต่าง ๆ จึงต้องมีความสอดคล้องและไม่ขัดต่อข้อกำหนดทางศาสนา จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้เตรียมความพร้อม เพื่อพัฒนาการให้บริการกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม ให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม และรับรู้ถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน
3. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน
2. ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมและนำไปวางแผนการตลาดสำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมต่อไป
2. สามารถนำผลการวิจัยมาปรับปรุงกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจากประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม กัมพูชา และลาว ตัวอย่างในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจากประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน จำนวน 385 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบตามสะดวกโดยแจกแบบสอบถาม

ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตรวจสอบความน่าเชื่อถือหรือความเที่ยง (Reliability) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.701 ซึ่งนับเป็นค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ถือว่ายอมรับ (มีค่ามากกว่า 0.70) นั่นคือ แบบสอบถามฉบับนี้อยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือได้ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นลักษณะภูมิหลังของตัวอย่าง ประกอบไปด้วยคำถาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และประเทศที่มา

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม ประกอบไปด้วย ความถี่ในการเดินทาง ระยะเวลาที่พำนัก ผู้ร่วมเดินทาง ผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ประเภทที่พัก วัตถุประสงค์ในการเดินทาง ช่วงเวลาในการเดินทาง แหล่งท่องเที่ยว และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติทางศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บแบบสอบถามจากตัวอย่าง โดยแปลเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเก็บตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจากภูมิภาคอาเซียนบริเวณท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานดอนเมืองกรุงเทพฯจากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งการวิจัยนี้ใช้สถิติอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ การแจกแจงไคสแควร์ (Chi-Square) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เพื่อให้ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ในประเด็นที่สำคัญที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียนผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากข้อค้นพบในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่ได้จากข้อค้นพบ

1.1 จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียนส่วนใหญ่ต้องการเดินทางไปห้างสรรพสินค้าชั้นนำ และรู้จักหรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยจากอินเทอร์เน็ต ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และบริษัทนำเที่ยวควรร่วมกันประชาสัมพันธ์โปรแกรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าชั้นนำผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จะทำการประชาสัมพันธ์นั้นเข้าถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

1.2 จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปัจจัยบทบัญญัติทางศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในระดับมาก โดยพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญปัจจัย

บทบัญญัติทางศาสนาอิสลามในเรื่องฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีบริการอาหารฮาลาลที่โรงแรมโดยเฉพาะในช่วงเดือนรอมฎอนสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน พบว่า อาหารฮาลาลหายาก/มีน้อย ดังนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และบริษัทนำเที่ยวควรร่วมมือกันกับผู้ประกอบการร้านอาหารในประเทศไทย จัดกิจกรรมอาหารฮาลาล และทำแผนที่หรือคู่มือแนะนำร้านอาหารฮาลาลไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำเสนอข้อเสนอนี้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาหรือวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อนำข้อค้นพบมาสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยอาจรวมรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ หรือประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT) ของสถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียนในประเทศไทยสำหรับพัฒนาหรือปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอาเซียน

บรรณานุกรม

กรมอาเซียน. (2552). ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน. สืบค้น 22 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.mfa.go.th/asean/th/home>.

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม บิน อับดุลลอฮ์ อัต-ตุวัญญีรีย. (2551). ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการเดินทางของผู้หญิงโดยไม่มีผู้ปกครอง. สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อัร-ร็อบวะฮ์ กรุงรียาดี แพลโดย อิบรอฮีม มุฮัมมัด.

Kotler, P. (1997). *Marketing management*, 9th edition. New Jersey: A Simon & Schuster.

Pew Research Center.(2009). *Mapping the global muslim population: A Report on the Size and Distribution of the World's Muslim Population* (Research report). Washington, D.C: Pew Forum on Religion & Public Life.